

EMLÉKEK ÉS ÉLMÉNYEK SZEREPE A KERESZTNÉVVÁLASZTÁSOKBAN*

I.

A tulajdonnevek – s köztük elsősorban a személynevek – elsőrendű identifikáló funkcióján túl mindig számolnunk kell a név képzet- és hangulatkeltő erejével. Azért említem elsősorban a személyneveket, s azokon belül most már kiemelve a keresztneveket, mert általában ezek rendelkeznek a legerősebb érzelmi telítettséggel, hiszen a keresztnévek választás eredményei, a névválasztás pedig mindenekelőtt a mindenkori névválasztók egyéni lelki alkatától, ízlésétől függ, és ez szoros kapcsolatban van a névhangulattal.

A névhangulat forrását általában két alapvető és jól körvonalazódó tényezőre vezetik vissza a kutatók. Az egyik a név hangalakja, a másik – véleményem szerint sokkal fontosabb forrás – az ún. asszociatív tényezők, melyekre KOVALOVSKY MIKLÓS hívja fel a figyelmet és szentel a kérdésnek egy teljes fejezetet Az irodalmi névadás című tanulmányában (KOVALOVSKY 1934, 19–28). KOVALOVSKY szerint a tulajdonnév széles teret nyújt az asszociációk számára, és ebből következően a nevekhez fűződő kísérő hangulat és különféle képzetek részint személyes élményeinken, részint hagyományokon alapulnak. Úgy gondolom, hogy ezzel alapvetően egyetérthetünk, mindezt azonban tovább árnyalja az, hogy az asszociatív tényezők, tehát az emlékképek, érzelmi és hangulati kísérők lehetnek egyéniak vagy kollektívek. Nézzünk ebből a nagyon komplex folyamatból néhány kiragadott példát!

Ahogy KOVALOVSKY MIKLÓS is utal rá (KOVALOVSKY 1934, 19), a legszorosabb asszociációs kapocs az általunk ismert személyek és nevük között jön létre: a név szinte azonossá válik azzal, akit jelöl (s itt hadd utaljak ezzel kapcsolatosan az ősi névmágia máig fellelhető nyomaira, vagy akár a keresztnév pszichológusok által adatokkal kimutatott potenciális személyiségformáló hatására); s ez az élmény (név – személy – kép azonosítása) nagymértékben befolyásolhatja azt, hogy mennyire tetszik vagy nem tetszik egy-egy keresztnév. Bárkit megkérdezünk, több mint valószínű, hogy tudna személyes példákat említeni arra, hogy azért szeret vagy nem szeret egy-egy nevet, mert valakinek pozitív vagy negatív emléke fűződik hozzá. Természetesen ez teljes mértékben az egyéntől függ. Ugyanaz a név mást és mást idézhet fel különböző személyeknél az adott élménytől és annak intenzitásától is függően. Hadd idézzem erre J. SOLTÉSZ KATALIN egyik ide is vonatkoztatható gondolatát A tulajdonnév funkciója és jelentése című munkájából: "ha a *János* nevet halljuk, Molnár Jánosra vagy Kukorica Jánosra vagy János apostolra vagy a legközelebbi zöldségüzletben kiszolgáló Jánosra gondolunk; effajta kiegészítés, szövegösszefüggés vagy beszédhelyzet nélkül a János és bármely más személynév csak potenciális név" (J. SOLTÉSZ 1979, 46). Persze az élmény intenzitásától függ az, hogy ki vagy mi idéződik fel bennünk a név hallatán, és ez mennyire befolyásolja tetszésünket, hiszen nem minden élmény hagy

*Elhangzott előadás formájában az 1991-es jászberényi névtani konferencián.

maradandó nyomot, illetve az intenzív élmények hagyta nyomok is változhatnak különféle hatásra az idő folyamán.

Ugyanennél a példánál maradva, tehát a személyhez fűződő élményeknél: egy híres, jól ismert személy neve egy egész nyelvhasználó közösségre tehet olyan hatást, kiválthat olyan sokaknál azonos pozitív vagy negatív asszociációkat, hogy széles körökben elterjedhet az adott név, illetve ellenkezőleg: eltűnhet a választott nevek köréből, vagyis az előzőekkel ellentétben ezek az asszociációk már a nyelvközösség egységes tudatán alapszanak. Erre két közismert példát említhetünk: a múlt században Kossuth Lajos halála után ugrásszerűen megnőtt a *Lajos* névre kereszteltek száma (még lányok is megkapták a nevet *Lajoska* formában), egyértelműen annak hatására, hogy Kossuth Lajos nemzeti szimbólummá vált, aminek persze az adott kor is kedvezett. Vagy az ellenkező példa: e század közepén a Rákosi-éra után nem kereszteltek túl sok kisfiút *Mátyás* névre, de ugyanígy említhetnénk az *Adolf* név szinte az egész világon máig élő negatív konnotációját is.

Természetesen az ilyenfajta kollektív élményeket keresztezhetik az egyéni élmények is. Hadd idézzem erre az egyik új amerikai utónévkönyv, BRUCE LANSKY a *The Best Baby Name Book* című munkájának egyik szellemes példáját a nevekkel kapcsolatos sztereotípiákról szóló fejezetből: az amerikai ember számára (és tegyük hozzá nem csak az amerikai ember számára) a *Marylin* név azonnal az érzéki nőiességet idézi fel érthető okokból, de annak az egyénnek már nem bizonyos, hogy az érzéki nőiesség jut eszébe a név hallatán, akinek gyűlölt szomszédasszonya Marylin, és nap mint nap találkozik vele reggelente, amint a hölgy koszos köntösben, csavarókkal a fején, szájában lógó cigarettával kiüríti a postaládát (LANSKY 1991 11).

Nyilvánvalóan még sok, más jellegű példát is hozhatnánk az egyéni és kollektív asszociációk érzékeltetésére, ezek összefüggéseire, s különféle típusú asszociációkban való megjelenésükre – l. például irodalmi művek vagy napjainkban a tömegkommunikáció nagy hatását, történelmi és társadalmi szempontokat, stb. – az idő rövidsége miatt azonban elégedjünk most meg ennyivel.

A névhez járuló képzethangulatok eredete persze sokszor a domináns személyes élményeken vagy általános hagyományokon alapuló asszociációkon túl távolabbi tényezőkre vezethető vissza. Nagyon fontos szerepe van például a kor és a környezet asszociatív hatásának is. Vagy említsük meg BÜKY BÉLA A fővárosi keresztnévadás hatóerői című tanulmányát, amelyben foglalkozik a keresztnévek hangulatának meghatározásával, s az általa felállított csoportok – például a mindenkori névdivat, a becéző formájú keresztnévek csoportja, a beszélő nevek csoportja, stb. – tovább pontosítják, árnyalják a felvázolt képet (BÜKY 1961, 21–32).

Ennek az előadásnak a keretében a téma komplexitása és további átgondolásának szükségessége miatt nem vállalkozhatom arra, hogy a problémát minden részletében és minden aspektusát érintve tárgyaljam. Gondolataimat egyfajta problémafelvetésnek szánom, s egy kissé hosszabbra nyúlt bevezetésnek saját kutatásaim ismertetéséhez.

II.

A névhangulat tényezőinek, az asszociációk, élmények, érzelmek szerepének vázlatos bemutatása után, nézzük meg, hogyan jelentkezik

mindez a mai névválasztásokban, milyen aspektusok kerülnek az előbb említettek közül a felszínre.

1987 márciusától 1989 márciusáig, pontosan két éven át folytattam vizsgálatot a mai magyar keresztnévadással kapcsolatban a XIII. kerületi Róbert Károly krt.-i kórház II. számú szülészeten. A kutatás célkitűzését AURELIAN SAUVAGEOT szavaival tudnám legjobban jellemezni: "pusztán filológiai vagy nyelvészeti kutatás nem elegendő a keresztnévadással kapcsolatos problémák megoldásához. Egyéb eljárásokat is figyelembe kell venni, nevezetesen fel kell keresni az érdekelteket, hogy a névadásban szerepet játszó összetett tényezők mindegyike felszínre kerüljön" (idézi: BÜKY 1968. 154).

"Az adatgyűjtés egy kérdőív segítségével történt, melyet minden édesanya kitöltött a hatnapos kórházi tartózkodás folyamán. Mivel ahhoz, hogy a névadási tendenciákról megközelítőleg pontos képet kapjunk, számos körülményt figyelembe kell venni, megpróbáltam úgy összeállítani a kérdéseket, hogy azok a lehetőség szerint minden szempontra kiterjedjenek (l. az 1. számú mellékletet). A témánkhoz kapcsolódó kérdések a következők: 1. Játszott-e szerepet a névválasztásban közelálló rokon, barát vagy más személy neve (irodalmi alak, közéleti személyiség, filmszínész, énekes stb.)? Ha igen, ki volt ez? 2. Miért tetszik a választott név? a, Kellemes, jó hangzása van. b, Jól becézhető. c, Valakinek vagy valaminek az emléke fűződik hozzá (!). d, Idegenszerű (angolos, franciás stb.) a hangzása. e, Szép (rég) magyar név. f, Mostanában divatos. Természetesen nem lehet elszigetelten vizsgálni ezt a két kérdést, hiszen a többi válaszból is le lehetett vonni tanulságokat az emlékek és élmények szerepére vonatkozóan.

Röviden szólnunk kell néhány elengedhetetlen adatról. Nevezetesen: a kérdőívet kitöltő személyek a szituációból adódóan mindannyian nők, átlagosan 20-25 évesek (amely megfelel annak az orvosi statisztikának, hogy a nők legtermékenyebb kora a 19-24 év), néhány elhanyagolható kivételtől eltekintve budapesti lakosok. (Az életkorra és a lakóhelyre vonatkozó adatokat a szülészeti osztály ún. csecsemőskönyvéből ellenőriztem.) A mintavétel technikájával dolgozom: egy XIII. kerületi kórház szülészeti osztályának anyaga alapján következtetek a fővárosi névadási szokásokra; úgy vélem azonban, hogy ez az eljárás kétszeresen is indokolt. Egyrészt: a már említett csecsemőskönyv tanúsága szerint Budapest kivétel nélkül minden kerületéből jönnek ide a szülönők, másrészt: sok más budapesti felmérés bizonyítja azt, hogy Budapesten a névadásban igen nagyfokú az egységesülés (vö. például BÜKY 1974. 5). Még egy fontos adatot kellene közölnöm, az iskolai végzettségre vonatkozót, a kérdőív talán legnagyobb hibája azonban az, hogy ezzel kapcsolatban csak következtetni tudok, mégpedig nagyon elnagyoltan, ugyanis iskolai végzettség helyett a foglalkozásra kérdeztem rá.

A továbbiakban a részletes statisztikáktól eltekintek, ezért előrebocsátva: összesen 1651 újszülött, ebből 812 lány és 839 fiú adataival rendelkezem. (A névgyakorisági listákat érdekességgéppen l. a 2. számú mellékletben.) Kifejezetten az emlékek és élmények szerepe mindössze 34 %-ban érhető tetten, és ezeknek is több mint a fele az apa, illetve az anya nevének örökléséhez köthető. Ez a viszonylag kis százalékos arány látszólag ellentmond annak a tételnek, hogy a nevek kiválasztásában szubjektív élmények, emlékek a legfőbb értékmérők (vö. TÓTH 1967, 132). Az ellentmondás azonban csak látszólagos, hiszen a névválasztás nagyon sok tényezőtől áll, s mélyen a tudatban működnek a

nevekhez fűződő asszociációk, de nem minden alkalommal kerülnek felszínre.

Nézzük meg részletesebben azt, hogy milyen szempontokat találhatunk ezen az aspektuson belül.

Elsőként a konkrét, valós személyhez kötődő névadást említeném, ám ez így túlságosan komplex. Ide tartozik ugyanis jól elkülöníthetően a rokonsági kapcsolatoktól motivált névadás, a barátokhoz, ismerősökhöz köthető névadás, az előző két szempontot keresztező kereszt- vagy névadó szülőkhöz köthető nevek, és az ismert, híres személyiségekhez kötődő nevek.

Legnagyobb szerepük mind a fiúk, mind a lányok esetében a rokonok nevének volt. Mint már említettem: ide vonható mint legerősebb szempont az apa, illetve az anya nevének öröklése. Felmerülhet az a kérdés, hogy az ilyenfajta öröklés egészen más típusú élményeken alapszik, mint ha valaki például példakép alapján vagy kegyeletből ad gyermekének személyhez kötődő nevet. A kérdőív ide vágó adataiból azonban nem egészen ez derül ki: igen nagy százalékban – s ez felülmúlja a kifejezett családi hagyomány szerepét – azért kapják a gyermekek a szülők nevét, mert a szülők azt találják a legszebbnek: vagyis saját nevük teszük a legjobban. A pontosabb kép érdekében itt el kell mondanunk azt a köztudott ténytet, hogy a fiúk esetében sokkal erősebb a névöröklítő tendencia, mint a lányok esetében – az adataim alapján a fiúk 30, a lányok 12 %-ban viszik tovább édesapjuk, illetve édesanyjuk nevét. Ha ezt szem előtt tartjuk, és azt, hogy a kérdőíveket az édesanyák töltötték ki, úgy gondolom, már nem olyan meglepő a fenti adat. Ebből ugyanis az derül ki, hogy az anyákat az apa nevéhez – hiszen társukhoz többnyire erős érzelmi szálak fűzik őket – a szeretett személyen keresztül pozitív asszociációk kapcsolják, s mint láttuk ez igen fontos tényező a név megítélésének kérdésében. Néhány esetben a következő megjegyzéseket találjuk a kérdőíveken az apa nevének öröklésére adott indoklások között: Nagyon szeretem a férjemet, és örömet akartam szerezni neki. Vagy: Ennél nagyobb örömet nem szerezhettem volna a férjemnek. Egy esetben az anya azzal indokolja a névválasztást, hogy amikor meglátta a gyereket, az annyira hasonlított az apjára, hogy nem lehetett más nevet adni neki, csak az apáét. Minden valószínűség szerint, ha az apák is kitöltötték volna a kérdőíveket, már egy kicsit más képet kaptunk volna. Az anya nevének öröklése esetén azonban jó néhány alkalommal kiderült, hogy az apa kérése, kívánsága volt a névöröklítés, nemegyszer olyan esetben, amikor a férj is részt vett a szülésen.

Az apa és az anya nevének öröklésén kívül, rokoni kapcsolat alapján a nagyszülők, esetenként a dédnagyszülők, a nagynéni, illetve a nagybácsi, valamint az unokatestvérek neve játszik szerepet. Ezek között a következő érzelmi motívációk érhetők tetten: nagyon sok esetben a kegyelet készíti a szülőt az elhunyt déd-, illetve nagyszülő nevének továbbvitelére; sokszor pedig – ugyanúgy, ahogy az apa és az anya névöröklítésénél láttuk – az erős érzelmi kötődés az élő szülőkhöz, illetve rokonokhoz, gyakran a következő megjegyzésekkel: "Nagyon szeretem édesanyámat". Vagy: "Anyósom (apósom) iránti tisztelet játszott szerepet a névválasztásban". Fellelhetők ezen kívül az ősi névmágia nyomai is: példaképi erővel bíró nevet kap a gyermek, mely esetleg a példa követésére ösztönözheti a névviselőt. Anyagomban a rokoni nevek között egyetlen ilyen szerepelt: egy nemrég elhunyt nagybácsi után nevezték el a kisfiút, s erről a nagybácsiról a család úgy vélekedik,

hogy az utolsó magyar polihisztor volt. A dédnagyszülők, nagyszülők nevének továbbvitele egyébként fontos szerepet kap a névdivat alakulásában, hiszen nemritkán így maradnak fenn régi, patinás nevek, mint például a *Sztella* és a *Mirjam*, vagy a *Bojta* és a *Bulcs*. (Természetesen a régi jelző relatív, csak egy adott szinkrón metszetre értendő.)

Térjünk át a barátokhoz, ismerősökhöz köthető névadásra. Ebben az esetben többnyire rég nem látott kedves barát, nagyhatású iskolai évfolyamtárs esetleg kolléga, barát vagy ismerős aranyos kisfia vagy kislánya, volt kedves tanítvány, az idősebb gyermek iskolatársa vagy óvodás pajtása a névadás indítéka a kérdőívek tanúsága szerint. Valószínűleg a felnőtt emberek esetén a személyre való emlékezés játszik szerepet, a gyermekek esetén a kedvességük, bájoságuk mérvadó azzal a nemegyszer tetten érhető kívánsággal, hogy hátha a saját gyermek is olyan lesz, s itt újra a névmágia nyomait találjuk. Persze a felnőtt barátokkal, ismerősökkel kapcsolatban – s tegyük hozzá, hogy bármely pozitív személyiséggel kapcsolatosan is – fontos elem lehet valamilyen pozitív személyiségjegyre való emlékeztetés esetleg példakép értékkel, ez azonban az adatokból kevésbé nyilvánvaló. Néhány érdekesség: egy esetben a gyermek egy barát vezetéknevét kapta második névként – ez pedig a *Gazzsó*; egy másik esetben a sportoló apa gyermekkori edzőjéről nevezték el a gyermeket, ugyanis az édesapa nagyon sokat köszönhet ennek az edzőnek; és egy érdekes jelenség – jelenség, mert ugyan szórványos, de nem egyedi: a szülést vezető orvos nevét kapja a gyermek mintegy hálából, sőt egy esetben mivel kislány született, és a szülést vezető orvos férfi volt, az orvos lányának a nevét választották a szülők.

A keresztszülökhöz kötődő névadásról csak nagyon röviden szeretnék szólni. Több keresztnévvizsgálatból kiderül, hogy a névadásnak hajdan legfontosabb tényezője, a vallási szempont sokat veszített a jelentőségéből, másrészt az sem tűnik ma már szempontnak, hogy egy rangos keresztszülő nevének választásával meg lehet nyerni a pártfogását. Úgy tűnik tehát, hogy a keresztszülökhöz fűződő névadás egyfajta, sok esetben pusztán üres hagyománnyá vált, tehát sem vallási élmény, sem az ősi hit nyomai nem lelhetők fel tartalmi indokként. Ezt mutatja az is, hogy többnyire második névként kapják meg, és csak nagyon kevesen a keresztszülő nevét. (Érdekes lenne elvégezni ezzel kapcsolatban néhány év múlva egy újabb vizsgálatot, hiszen a rendszerváltás óta igen erős változások következtek be ezen a területen.)

A konkrét, valós személyhez köthető névadás utolsó, legkisebb hatóerejű, ám annál érdekesebb jelensége az ismert, híres személyiségek neve. Ezen belül is megkülönböztethetünk két csoportot: a ma is élő személyek neveit és a már történelmi hagyományokhoz köthető névadást. Az adatok azt mutatják, hogy semmilyen általános, egységes tendencia nincs jelenleg, teljesen egyéni, személyes asszociációkról lehet csak szó. Úgy gondolom, a nevek és a személyek önmagukért beszélnek, önmagukat minősítik. Nézzük tehát a listát: *Szandra* énekesnő (meglepő, hogy három esetben is indok volt időbeli kapcsolat nélkül), *Udvaros Dorottya* színésznő, *Diana* hercegnő, *Szikora Róbert* az R-Go együttes vezetője, *Horváth Attila* táncdalénekes és szövegíró, *Nővényi Norbert* olimpiai bajnok birkózó. A már történelminek számító személyek: *Réka* hun fejedelem felesége, *Erzsébet* királyné, *Endre* nevű Árpád-házi királyaink, *Ády Endre* és *Pázmány Péter*. (Nem szándékozom most szociológiai szempontból is megvizsgálni a fenti választásokat, de egyetlen

megjegyzést hadd tegyek: az elsőként felsorolt csoport neveinek esetén egész bizonyossággal megállapítható, hogy alacsonyabb iskolázottságú szülők névválasztásáról van szó.)

Ahogy az ismert személyek neveinek a hatásában nem láthatunk semmiféle tendenciát, ugyanez áll az irodalmi művek hatására is. Kevés esetben bukkan fel indokként egy-egy irodalmi műben szereplő alak neve, és megint csak teljesen egyéni asszociációkról lehet beszélni. Lássunk néhány példát! Férfinevek: *Dávid* Dickens *Copperfield* Dávid című regényéből, *Ábel* Tamási Áron *Ábel-trilógiájából*, *Bendegúz* Rideg Sándor *Indul a bakterház* című regényéből és *Gergő* Gárdonyi Géza *Egri csillagok* című regényéből. Női nevek: *Dorottya* Csokonai *Dorottya*jából (ez némiképp meglepő), *Hajna* Vörösmarty *Zalán futása* című eposzából, *Olívia* Shakespeare *Vízkeresztjéből*, *Tímea* Jókai *Aranyemberéből*, *Réka* Sütő András *Advent a Hargitán* című drámájából és *Titanilla* Móra Ferenc *Aranykoporsó* című regényéből. Néhányan hivatkoztak régi mesékre vagy olyan ifjúsági regényekre, melyeknek már elfelejtették a címét, csak a pozitív hős neve ragadt meg bennük és vált a névadás indítékává; például *Gerda* egy mesehősnő neve, aki az anya emlékei szerint felolvasztja a jégkirálynő szívét.

A tömegkommunikáció szerepe – jóllehet tudjuk, mennyire erős az ízlésformáló hatása – az adatok alapján nem kerül felszínre. Két példát tudok csupán felhozni: egy kislány az édesanya bevallása szerint *Flinstone Enikőről*, az ismert rajzfilmfiguráról kapta a nevét, egy másik pedig *Lindáról* (Görbe Nóra) az ugyanilyen című filmsorozatról. Minden bizonnyal több adatot találnánk abban az esetben, ha a magyar keresztnévadás nem lenne hatóságilag szabályozva. Gondolok itt a különböző amerikai filmsorozatokra és azok hatására: például a *Dallas* című sorozat elindulása óta több kérvény érkezett a Magyar Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Intézetéhez a *Samantha* név engedélyezéséért (BÍRÓ ÁGNES szóbeli közlése).

Még két csoportról kell szólnunk, ahol tetten érhetők az emlékek és élmények a névadásban. Az egyik a vallásos élmény szerepe, melyet már röviden érintettünk a keresztszülőkkel kapcsolatos névválasztásoknál. Mint kiderült, ez a hajdan fontos szempont alig-alig játszik szerepet a névadásban. Csak néhányan hivatkoznak a védőszentre, s ezek tisztelete is inkább ismert patrónusra korlátozódik, például: *Mária*, *Anna*, *Veronika*; a férfinevek köréből nem is találtam példát. Meg kell még említeni a Biblia szerepét is, jóllehet arra is alig van példa, hogy kifejezetten bibliai alakokhoz kötődne a névadás; lánynevek esetén a *Dina* bevallottan ilyen, a fiúk esetén pedig két szülő hivatkozik arra, hogy az elsőszülött fiú azért lett *Ádám*, mert az első férfinak, az ősapának is ez volt a neve.

Végül említsük meg azt a névadási indítékot, amely egy esemény emlékéhez vagy egyéb élményekhez köthető. Ez a típusú motiváció is viszonylag ritka, pontosabban ritkábban kerül a felszínre, ám annál érdekesebb. A példák: egy kisfiú azért kapta a *Zsolt* nevet, mert a névnap a valószínű fogantatás időpontjára esik. Egy másik kisfiú azért lett *Szabolcs*, mert az apa Szabolcs megyéből származik. Egy kislánynak azért választották a *Zsuzsanna* nevet, mert az anya (jóllehet nem Zsuzsanna), sőt az apa gyermekkori becenevei között is szerepelt a Zsuzsi. Egy édesanya a gyermekkori játékbabája után nevezte el lányát; két esetben pedig a *Viktória* névhez, annak jelentéséhez az kötődik, hogy nagyon nehezen, többszöri vetélés után született meg a kisbaba.

A továbbiakban még természetesen nagyon sok szempontot be lehetne vonni a vizsgálódásba, átgondoltabb magyarázatokat adni egy-egy jelenségre. Egyrészt: jó néhány esetben nem csak egyetlen emlék vagy élmény fűződik a névválasztásokhoz, másrészt: meg lehetne vizsgálni ezeket a szempontokat szociológiai aspektusból, vagy az első és második keresztnév figyelembevételével is. Nem beszéltem a nevekhez kötődő negatív konnotációkról sem, jóllehet egészen biztosan nagyon fontos szerepet játszanak a névválasztásban, egy-egy név elutasításában, ezek azonban alig-alig derülnek ki a kérdőívekből. (Néhány esetben kaptam ezzel kapcsolatosan visszajelzést. A kérdőív 7. és 8. kérdése ugyanis a következő: Milyen más keresztnév került még szóba? Miért nem emellett a nevek mellett döntöttek? Esetenként az utóbbi kérdésre adott válaszokból nyíltan kiderült, hogy azért vetettek el egy-egy nevet, mert valamilyen negatív asszociáció kapcsolódik hozzá. Két szülőpár pedig kifejezetten utalt arra, hogy olyan nevet próbáltak keresni gyermeküknek, amelyhez semmilyen asszociációt nem tudtak hozzákapcsolni, ugyanis azt szeretnék, ha számukra a gyermek alakítaná ki a névhez fűződő érzelmeket.)

Az idézett szakirodalom

- KOVALOVSKY 1934: KOVALOVSKY MIKLÓS, Az irodalmi névadás. A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai 34. sz. Budapest, 1934.
- J. SOLTÉSZ KATALIN 1979: J. SOLTÉSZ KATALIN, A tulajdonnév funkciója és jelentése. Budapest, 1979.
- LANSKY 1991: BRUCE LANSKY, The Best Baby Name Book in the whole wide world. New York, 1991.
- BÜKY 1961: BÜKY BÉLA, A fővárosi keresztnévadás hatóerői. Nyelvtudományi Értekezések 26. sz. Budapest, 1961.
- BÜKY 1968: BÜKY BÉLA, Tények, elvek és a mai budapesti keresztnévadás: Nyr. XCII, 1968. 149-156.
- BÜKY BÉLA 1974: BÜKY BÉLA, Névadás és lakóhely: Nyr. CXVIII, 1974. 5-13.
- TÓTH 1967: TÓTH IMRE, A legszebb magyar név: Nyr. XCI, 1967. 122-132.

Melléklet 1. A kérdőív

A gyermek keresztnéve:

Az édesanya keresztnéve:

Foglalkozása:

Az édesapa keresztnéve:

Foglalkozása:

Hányadik gyermek?

Testvére (testvérei) keresztnéve:

A névválasztásnál kézbe vették-e az Utónévkönyvet? Igen - Nem

Figyelembe vették-e, hogy keresztnév jól összezseng a vezetéknevvel?
Igen - Nem

Figyelembe vették-e, hogy mikor van a névnap? Igen - Nem

Figyelembe vették-e, hogy mennyire gyakori egy-egy szóba került név?
Igen - Nem

Közrejátszott-e a választásnál valamelyik szülő idegen nyelvi tudása? Ha igen, melyik ez a nyelv?

- Játszott-e szerepet a névválasztásban közelálló rokon, barát vagy más személy neve (irodalmi alak, közéleti személyiség, filmszínész, énekes stb.)? Ha igen, ki volt ez?
- Milyen más keresztnév került még szóba?
- Miért nem emellett a nevek mellett döntöttek?
- A leendő szülők együttes döntése volt a választott név, vagy egyikőjük határozott elképzelése, melyet érvényesített?
- Ha nem tudtak dönteni a névadást illetően, kaptak-e tanácsot? Ha igen, kitől (rokon, barát stb.), és mennyiben fogadták meg?
- Ha adtak második keresztnévet gyermeküknek, mi késztette önöket erre?
- Ha a gyermek az édesapa vagy az édesanya nevét viseli, miért döntöttek a szülő neve mellett?
- a) Úgy tartják helyesnek, hogy a gyermek a szülő nevét viselje
  - b) Családi hagyomány
  - c) Saját nevük tetszett a legjobban
- Miért tetszik a választott név?
- a) Kellemes, jó hangzása van
  - b) Jól becézhető
  - c) Valakinek vagy valaminek az emléke fűződik hozzá
  - d) Idegenszerű (angolos, franciás stb.) a hangzása
  - e) Szép régi magyar név
  - f) Mostanában divatos
- Egyéb

Melléklet 2.
Női nevek gyakorisági listája (1987–1989)

	1. névként	2. névként	összesen
1. Nikolett	41	1	42 (6.57 %)
2. Zsófia	29	4	33 (5.16 %)
3. Ágnes	19	13	32 (5.01 %)
4. Eszter	25	6	31 (4.85 %)
5-6. Anita	25	4	29 (4.54 %)
Viktória	28	1	29 (4.54 %)
7. Tímea	24	2	26 (4.07 %)
8-10. Andrea	18	7	25 (3.91 %)
Dóra	21	4	25 (3.91 %)
Krisztina	21	4	25 (3.91 %)
11. Anna	18	5	23 (3.60 %)
12. Judit	16	6	22 (3.44 %)
13. Katalin	13	6	19 (2.97 %)
14-16. Éva	12	6	18 (2.82 %)
Orsolya	11	7	18 (2.82 %)
Zsuzsanna	7	11	18 (2.82 %)
17-18. Réka	13	4	17 (2.66 %)
Szilvia	15	2	17 (2.66 %)
19-20. Adrienn	14	1	15 (2.35 %)
Nóra	14	1	15 (2.35 %)
21-24. Bernadett	10	3	13 (2.03 %)
Brigitta	12	1	13 (2.03 %)
Edina	12	1	13 (2.03 %)
Mária	3	10	13 (2.03 %)
25-27. Alexandra	10	2	12 (1.88 %)

Barbara	10	2	12 (1.88 %)
Szandra	9	3	12 (1.88 %)
28-29. Beáta	9	2	11 (1.72 %)
Lilla	10	1	11 (1.72 %)
30-34. Anikó	7	3	10 (1.56 %)
Boglárka	9	1	10 (1.56 %)
Dorottya	10	-	10 (1.56 %)
Csilla	7	3	10 (1.56 %)
Rita	7	3	10 (1.56 %)
<hr/>			
			639 (100 %)

Melléklet 3.
Férfinevek gyakorisági listája (1987-1989)

	1. névként	2. névként	Összesen
1. Tamás	54	9	63 (7.26 %)
2. Péter	46	13	59 (6.80 %)
3. Gábor	47	11	58 (6.68 %)
4. András	34	11	45 (5.18 %)
5-6. Ádám	34	9	43 (4.95 %)
Attila	34	9	43 (4.95 %)
7. Zoltán	32	8	40 (4.61 %)
8. Balázs	33	6	39 (4.49 %)
9-10. Dávid	34	4	38 (4.38 %)
László	31	7	38 (4.38 %)
11-12. Dániel	33	3	36 (4.15 %)
István	24	12	36 (4.15 %)
13. Gergely	25	3	28 (3.23 %)
14. Zsolt	17	10	27 (3.11 %)
15. Csaba	21	4	25 (2.88 %)
16-17. Krisztián	17	4	21 (2.42 %)
Márton	20	1	21 (2.42 %)
18. József	11	9	20 (2.30 %)
19-20. Ferenc	8	11	19 (2.19 %)
Tibor	12	7	19 (2.19 %)
21. Norbert	16	2	18 (2.07 %)
22. Máté	16	1	17 (1.96 %)
23-24. János	13	3	16 (1.84 %)
Róbert	15	1	16 (1.84 %)
25. Bence	13	2	15 (1.73 %)
26-27. Gergő	8	5	13 (1.50 %)
Roland	12	1	13 (1.50 %)
28-29. Sándor	6	5	11 (1.27 %)
Viktor	10	1	11 (1.27 %)
30-31. György	6	4	10 (1.15 %)
Miklós	5	4	10 (1.15 %)
<hr/>			
			868 (100 %)

LACZKÓ KRISZTINA